

Sag C-485/19**Sammendrag af en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

25. juni 2019

Forelæggende ret:

Krajský súd v Prešove (Slovakiet)

Afgørelse af:

12. juni 2019

Appellant:

LH

Indstævnt:

PROFI CREDIT Slovakia s.r.o.

Hovedsagens genstand

Et søgsmål anlagt af en forbruger, hvorved denne har nedlagt påstand om, at en kreditgiver skal tilbagebetale et beløb på 1 500 EUR med tillæg af renter som følge af urimelige kontraktvilkår i en forbrugerkreditaftale.

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Krajský súd v Prešove (den regionale ret i Prešov, Den Slovakiske Republik, herefter »den regionale ret i Prešov«) har forelagt en række præjudicielle spørgsmål i henhold til artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde vedrørende anvendelsen af forældelsesfristen, anvendelsen af bevisbyrdereglerne og anvendelsen af en overensstemmende fortolkning på forbrugerområdet i lyset af artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, effektivitetsprincippet og den direkte virkning af direktiv 2008/48.

Præjudicielle spørgsmål

A.

I. Skal bestemmelserne i artikel 107, stk. 2, i Občianský zákonník [den slovakiske borgerlige lovbog] om forældelse af forbrugerens ret til en objektiv forældelsesperiode på tre år – hvorefter forbrugerens ret til tilbagebetaling af en ydelse, som følger af et urimeligt kontraktvilkår, også er genstand for forældelse, når forbrugeren ikke selv er i stand til at vurdere det urimelige kontraktvilkår, og denne forældelsesfrist også begynder at løbe i den situation, hvor forbrugeren ikke havde kendskab til, at kontraktvilkåret er urimeligt – fortolkes således, at de er i strid med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartrets artikel 47«) og, implicit, forbrugerens ret til et effektivt retsmiddel?

II. Såfremt bestemmelserne om forældelse af forbrugerens ret til en objektiv forældelsesperiode på tre år uanset forbrugerens manglende kendskab er forenelige med chartrets artikel 47 og effektivitetsprincippet, ønsker den forelæggende ret herefter oplyst om:

en sådan national praksis, hvorefter forbrugeren bærer **bevisbyrden** med henblik på for retten at godtgøre, at de personer, der handler på kreditgivers vegne, **havde kendskab til**, at kreditgiver tilsidesætter forbrugerens rettigheder – i det foreliggende tilfælde havde kendskab til den omstændighed, at kreditgiver ved ikke at angive de nøjagtige årlige omkostninger i procent tilsidesætter en retsregel – og godtgøre kendskab til den omstændighed, at lånet i et sådant tilfælde er rentefrit, og at kreditgiver gennem opkrævning af renterne har opnået en ugrundet berigelse, er i strid med chartrets artikel 47 og effektivitetsprincippet?

III. Såfremt det i artikel A, punkt II, omhandlede spørgsmål besvares benægtende, over for hvilke personer blandt kreditgivers direktører, selskabsdeltagere eller salgsrepræsentanter skal forbrugeren da godtgøre det kendskab, der er omhandlet i det i artikel A, punkt II, anførte spørgsmål?

IV. Såfremt det i artikel A.II omhandlede spørgsmål besvares benægtende, hvilken **grad** af kendskab er da tilstrækkelig for at nå det tilsigtede mål, dvs. **bevis for** leverandørens forsæt til at overtræde de pågældende bestemmelser på det finansielle marked?

B.

I. Er virkningerne af direktiverne og praksis fra EU-Domstolen vedrørende dette emne, dvs. Rasmussen, C-441/14, EU:C:2016:278, Pfeiffer, C-397/01 – C-403/01, EU:C:2004:584, præmis 113 og 114;

Küçükdeveci, C-555/07, EU:C:2010:21, præmis 48, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, præmis 100, Dominguez, C-282/10, præmis 25 og 27, og Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, præmis 38, til hinder for en sådan national praksis, på grundlag af hvilken den nationale ret er nået frem til en konklusion om en fortolkning i overensstemmelse med EU-retten uden at anvende fortolkningsmetoder og uden en behørig begrundelse?

- II. Såfremt retten, efter anvendelsen af fortolkningsmetoder, herunder bl.a. en formålsfortolkning, en historisk fortolkning, en systematisk fortolkning, en logisk fortolkning (en *modsætnings*slutning, en *reductio ad absurdum*), og efter anvendelsen af den nationale retsorden som helhed med henblik på at nå det mål, der er omhandlet i artikel 10, stk. 2, litra h) og i), i direktiv 2008/48 (herefter »direktivet«), kommer frem til den konklusion, at en fortolkning i overensstemmelse med EU-retten bevæger sig i retning af en situation *contra legem*, er det da muligt – ved f.eks. at foretage en sammenligning med forholdene ved forskelsbehandling eller beskyttelse af arbejdstagere – at anerkende en direkte virkning af de ovennævnte direktivbestemmelser for at beskytte virksomheder i forhold til forbrugerne i kreditforhold og undlade at anvende den lovbestemmelse, som er i strid med EU-retten?

EU-retlige forskrifter og praksis for Unionens retsinstanser

Artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF

Domstolens domme i sagerne *Oceáno Grupo Editorial og Salvat Editores*, C-240/98–244/98; *Pfeiffer*, C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:58; *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:233; C-89/08 P, EU:C:2009:742; *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:27; *Association de médiation sociale*, C-176/12, EU:C:2014:2; *CA Consumer Finance SA mod Ingrid Bakkaus*, C-449/13, EU:C:2014:2464; *Ernst Georg Radlinger og Helena Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283; *Rasmussen*, C-441/14 EU:C:2016:278; forenede sager *Francisco Gutiérrez Naranjo m.fl.*, C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980; *Home Credit Slovakia a.s. mod Klára Bíroová*, C-42/15, EU:C:2016:842; *Cresco Investigation*, C-193/17, EU:C:2019:43; *Mariusz Pawlak*, C-545/17, EU:C:2019:260

Nationale retsforskrifter og retspraksis

Artikel 107, stk. 1 og 2, i *Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb.* (den slovakiske borgerlige lovbog, lov nr. 40/1964).

Artikel 15 og 16 i *Trestný zákon č. 300/2005 Z.z.* (straffeloven (lov nr. 300/2005))

Artikel 2, stk. 2, i Civilný sporový poriadok, zákon č. 160/2015 Z.z. (lov om retspleje i civile sager, lov nr. 160/2015)

Artikel 9 og 11 i zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebitel'ských úverch a eller iných úbrooch a pôžičkách præsprotre'ov a o zmene a dplnení niektorých zákonov (lov nr. 129/2010 om forbrugerkredit og andre ydelser til forbrugere og om ændring af bestemte love) i den indtil den 1. maj 2018 gældende affattelse.

Dom afsagt den 18. oktober 2018, sag nr. 1C 238/2017 af Najvyšší súd Slovenskej republiky (Den Slovakiske Republiks øverste domstol, herefter »Den Slovakiske Republiks øverste domstol«).

Dom afsagt den 22. februar 2018 af Den Slovakiske Republiks øverste domstol, sag nr. 3 146/2017.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Den 30. maj 2011 indgik LH (herefter »appellanten«) en forbrugerkreditaftale med selskabet PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o. (herefter »indstævnte«). Der var tale om et lån på 1 500 EUR med en rentesats på 70% og en årlig omkostning i procent på 66,31% med en forpligtelse til at tilbagebetale i alt 3 698,40 EUR i fire år i 48 månedlige afdrag på hver 77,05 EUR. Allerede på låneforholdets første dag fremsatte indstævnte et krav i form af et gebyr på 367,49 EUR over for appellanten for muligheden for at suspendere afdrag, selv om det ikke var sikkert, at appellanten i fremtiden også ville benytte sig af denne mulighed. På denne baggrund modtog appellanten ikke 1 500 EUR, men kun et beløb på 1 132,51 EUR, dvs. et lån som var 24% lavere end det aftalte beløb.
- 2 På tidspunktet for aftalens indgåelse modtog appellanten ikke oplysninger om den faktiske årlige omkostning i procent. Lånets afdrag var ikke blevet specificeret i kontrakten for så vidt angår hovedstolen, renter og andre omkostninger, hvilket var i strid med den dagældende artikel 9, stk. 2, litra k), i lov nr. 129/2010 om forbrugerkredit, som indtil den 1. maj 2018 krævede en sådan angivelse.
- 3 EU-Domstolen fastslog imidlertid i sag C-42/15, at ovennævnte lovbestemmelse, som fastsatte en sådan specificering af lånets afdrag, var i strid med direktiv 2008/48. Den slovakiske lovgiver har afhjulpet denne mangel i lovgivningen og ændret ovennævnte problematiske bestemmelse med virkning fra den 1. maj 2018.
- 4 Appellanten tilbagebetalte lånet og betalte indstævnte 3 698,40 EUR.
- 5 Den 2. februar 2017 erfarede L.H. fra en advokat, at appellanten havde påført L.H. skade med den begrundelse, at appellanten havde anvendt urimelige kontraktvilkår, og at L.H. ikke var blevet tilstrækkeligt underrettet om den årlige omkostning i procent. L.H. anlagde derfor sag den 2. maj 2017.

- 6 Appellanten har krævet tilbagebetaling af gebyret, fordi den ukorrekte angivelse af den årlige omkostning i procent i henhold til slovakisk ret bl.a. sanktioneres med, at kreditgiver mister retten til gebyret.
- 7 I sagen for den forelæggende ret har indstævnte gjort gældende, at appellants ret er forældet.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 8 Med hensyn til det præjudicielle spørgsmål, der er forelagt i punkt A, fremgår det ifølge den forelæggende ret, at der på tidspunktet for kontraktens indgåelse blev angivet en upræcis årlig omkostning i procent og anvendt et urimeligt gebyr.
- 9 Hvad angår forældelsesindsigelsen er det i henhold til slovakisk ret nødvendigt at påberåbe sig den ret, som følger af princippet, om at der ikke må ske en ugrundet berigelse, inden for en subjektiv forældelsesfrist på to år. Denne periode begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor appellanten har fået kendskab til, at den ugrundede berigelse er forekommet. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at appellanten har overholdt denne frist og anlagt sagen rettidigt.
- 10 Ud over denne subjektive frist er der også en objektiv frist for at påberåbe sig denne ret. Når en ugrundet berigelse er forsætlig, forældes denne ret efter ti år fra den dag, hvor berigelsen har fundet sted. I tilfælde af ugrundet berigelse som følge af forsømmelighed forældes denne ret tre år efter den dag, hvor berigelsen fandt sted.
- 11 Den forelæggende ret har anført, at den i overensstemmelse med den nye lov om retspleje i civile sager er bundet af Najvyšší súd Slovenskej republikys (Den Slovakiske Republiks øverste domstol) faste afgørelsespraksis. Ifølge dom af 18. oktober 2018 afsagt af Corte suprema della Repubblica slovacca (Den Slovakiske Republiks øverste domstols) bærer forbrugeren bevisbyrden for spørgsmålet om, hvorvidt det er forældelsesfristen på tre år eller ti år, der finder anvendelse. Hvad angår den sidstnævnte frist skal forbrugeren for det første fastlægge det nøjagtige tidspunkt for den ugrundede berigelse, og dernæst påvise, at kreditgiver havde forsæt (det, der er kendt og tilsigtet) til at opnå en økonomisk fordel til skade for forbrugeren. De strafferetlige principper skal anvendes analogt ved vurderingen af ansvaret (det, der er kendt og tilsigtet). Hvis forbrugeren ikke beviser kreditgivers forsæt, gælder fristen på tre år.
- 12 Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om den grad af tilsidesættelse af retten, som skal påvises. Den forelæggende ret har i denne henseende anført, at det nærmest er umuligt for appellanten som minimum at godtgøre indstævntes eventuelle forsæt med hensyn til den omstændighed, at sidstnævnte var bevidst om tilsidesættelsen af reglerne om forbrugercredit, og i dette tilfælde var klar over, at sidstnævnte kunne sikre sig en ugrundet berigelse til skade for appellanten. Det fremgår heller ikke klart, for hvilke personer der skal godtgøres

et sådant forsæt – i relation til indstævntes direktører, selskabsdeltagere eller salgsrepræsentanter.

- 13 I denne forbindelse har den forelæggende ret henvist til dommen i sag CA Consumer Finance SA mod Ingrid Bakkaus, C-449/13, EU:C:2014:2464, hvori Domstolen fastslog, at EU-retten er til hinder for en national lovgivning, hvorefter bevisbyrden for den manglende opfyldelse af forpligtelserne til at udlevere fyldestgørende oplysninger til forbrugeren og efterprøve dennes kreditværdighed hviler på forbrugeren. For så vidt angår ovennævnte sag er det langt vanskeligere for den slovakiske forbruger at godtgøre en forsætlig adfærd hos kreditgiver.
- 14 For så vidt angår den tidsmæssige begrænsning af udøvelsen af forbrugers ret har den forelæggende ret præciseret, at Domstolen i de forenede sager Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, fastslog, at direktiv 93/13/EØF er til hinder for en national retspraksis, der tidsbegrænser de restituerende virkninger, der er knyttet til en retslig erklæring om, at et vilkår i en kontrakt er urimeligt, til alene at omfatte de beløb, der er betalt med urette i henhold til et sådant vilkår efter afsigelsen af den dom, hvori det er blevet fastslået, at vilkåret er urimeligt.
- 15 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt den ovenfor nævnte nationale afgørelsespraksis, som i det foreliggende tilfælde fører til anvendelse af den objektive forældelsesfrist på tre år og en svækkelse af retten for en forbruger, der ikke er blevet informeret, indtil forbrugeren fortaber sin rettighed, er i overensstemmelse med adgangen til effektive retsmidler og princippet om en retfærdig rettergang i chartrets artikel 47 og det EU-retlige effektivitetsprincip.
- 16 Med hensyn til det præjudicielle spørgsmål, der er forelagt i punkt B vedrørende metoderne til fortolkning af den oprindelige bestemmelse i artikel 9, stk. 2, litra k), i lov nr. 129/2010 om specificering af afdrag på lånet på grundlag af hovedstol, renter og andre omkostninger, har den forelæggende ret anført, at Najvyšší súd Slovenskej republiky (øverste domstol) den 22. februar 2018 fastslog, at det i de gamle tilfælde før ændringen af denne lov var nødvendigt at anvende denne fortolkning i overensstemmelse med denne bestemmelse. Det følger af denne dom, at den nævnte bestemmelse i artikel 9, stk. 2, litra k), i lov nr. 129/2010 skal fortolkes således, at den ikke pålægger nogen forpligtelse til at meddele de oplysninger, som specifikt kræves for hver post (dvs. kapital, rentesats og andre omkostninger), men alene en forpligtelse til at meddele dem samlet med hensyn til raten, som omfatter hovedstolen, renter og andre omkostninger.
- 17 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at det ikke fremgår klart af den nævnte dom, hvilke fortolkningsmetoder Najvyšší súd Slovenskej republiky (Den Slovakiske Republiks øverste domstol) har anvendt, og hvorledes den er nået frem til en overensstemmende fortolkning. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at en sådan overensstemmende fortolkning af den pågældende bestemmelse ville føre til en fortolkning *contra legem*. En løsning kunne være at undlade at anvende denne bestemmelse, men sagen skal vedrøre væsentlige sociale relationer, såsom

forskelsbehandling (dom Rasmussen, C-441/14, EU:C:2016:278), eller en trussel mod arbejdstagernes sundhed (dom Pfeiffer, C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:58). Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt det er muligt at anerkende den direkte virkning af direktiv 2008/48 for at beskytte de virksomheder, der stiller midler til rådighed, da dette ville stride mod retssikkerheden for forbrugerne, som kan have tillid til affattelsen af førnævnte lov.

ARBEJDSDOKUMENT